

DİNİMİZİN GÜZELLİĞİ*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Ak-Televizyon izleyenleri ve Ak-Radyo dinleyenleri! Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun...

Bu *televizyon* ve *radyo* sözlerini sevmiyorum. Henüz onlar için daha bir yeni isim koyamadık ortaya... Kazakistan Türkçesi'nde gâlibâ *ünalğı* ve *sınalğı* diye kelimeler varmış. Artık biz de elbirliği ile bir şeyler düşünelim!

a. Hayvanlara Merhamet Etmek

Bu akşam *Râmûzü'l-Ehâdis*'in 444. sayfası nasîbimiz. Oradaki hadis-i şeriflerden okumak istiyorum. Okumak istediğim birinci hadis-i şerifi Abdullah ibn-i Ömer, Hazret-i Ömer Efendimiz'in oğlu Abdullah rivayet etmiş. Hâkim *Müstedrek*'inde kaydetmiş. Kısa bir hadis-i şerif. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:¹

مَنْ مَشَى عَنْ رَاحِلَتِهِ عَقَبَةً فَكَأَنَّمَا أَعْتَقَ رَقَبَةً

(ك. عن ابن عمر)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.205, no:7912; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVI, s.299, no:7344; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.I, s.381, no:662; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.125, no:24991, 24992; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXI, s.450, no:23991.

RE. 444/11 (*Men meşâ an râhiletihî akabeten, fekeennemâ a'teka rakabeten*)

Kısa bir söz, ama anlamı güzel. Diyor ki Efendimiz SAS:

(*Men meşâ an râhiletihî*) *Meşâ*, yürümek demek. *Râhile* de, insanın üzerinde yolculuk yaptığı, kendisini taşıyan bineği demek. “Bineğinden inip yürürse bir insan...” Yâni, bineğinin üstünde gitmiyor, bineğinden iniyor, yürüyor. Neden yürüyor?.. (*Akabeten*)

“Bir yokuş var, bir eşik var, iki dağın arasında aşılacak bir yer var; oraya *akabe* derler.

Hattâ Minâ Vâdisi ile Mekke-i Mükerreme tarafındaki Ebtah Vadisi arasında yer aldığı için, Büyük Şeytan'ın olduğu yere *Cemretü'l-Akabe* denir. Oranın sağ tarafı da, sol tarafı da dağ idi, orası yüksekçe bir yerd. Oradan yokuş çıkılıp, yokuş inilip Mekke tarafına öyle geçiliyordu.

Şimdi tabii kuvvetli yol aletleriyle, dinamitler patlatarak o yokuşları izale ettiler ama, *akabe* kelimesi orada da geçiyor.

Akabe eşik demek, dağ eşiği demek... Türkçe'de *belen* veya *bel* derler. *Belen* diye Antakya'da yerleşme yeri ismi de var. İki dağın arasındaki yüksekçe, aşılması gereken en uygun yolun, kolay tarafından öbür tarafa aşmasını sağlayan eşiğe, geçide *bel* veya *belen* derler. *Akabe*, o demek.

Oraya çıkarken tabii, hayvan zor çıkacak. Onun da canı var,yorgunluğu var, taşıma gücü var. Adam üstünde kasılıp, oturup, “Hayvan ne çekerse çeksin!” deyip gidebilir. “Hayvan ölürsa ölsün, kalırsa kalsın, yorulursa yorulsun!” diyebilir. Bu hayvana merhamet etmemek demektir.

İnmek, ona acımdan kaynaklanıyor. Onun da canı var diye,sahibi acıyor ona. “Burada hayvanı zor durumda bırakmayayım!” diye durduruyor hayvanı, iniyor. O eğiği yürüyerek çıkıyor. Ondan sonra öbür tarafa öyle gidiyorlar. Yâni, hayvanı üzmüyor yokuşta... “Böyle yapan kimse, (*fekeennemâ a’taka rakabeten*) bir köleyi Allah rızası için azad edivermiş gibi sevap kazanır.”

Bakın, İslâm’da her şey güzel de, her şeyi başka milletlerin örfünden adetinden almağa alışmış insanlar, kendi örfümüzü, adetimizi, tarihimizi, dinimizi bilseler, ne kadar güzellikler olduğunu anlayacaklar. Bakın hayvana acımanın, hayvanı sevmenin, tarihin içinde eski, köklü bir zamanda, ne kadar güzel bir misâli...

Peygamber Efendimiz belirtiyor. Bir hayvana acımdan, yokuşta hayvan zorlanmasın diye ondan inmekten, Allah o mü’mine bir köle azad etme sevabı veriyor ki, büyük bir sevap bu. Düşünün bir insan köle, sahibi onu Allah rızası için “Hadi seni azad ettim!” diyor, azad ediyor. Müslüman köle olmaz ama, kölelerden müslüman olursa, müslüman oldu diye durumu değişmiyor; ancak sahibi azad ederse değişiyor.

Biliyorsunuz, Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz Bilâl-i Habeşî'yi satın alıp kurtarmıştı. Müşrik sahibinden satın almıştı, ondan sonra azad etmişti, hürriyetine kavuşturmuştu. Onun gibi yâni, bir bu kadarcık merhametin karşılığı...

Ayet-i kerimelerle, hadis-i şeriflerle sabittir ki, müslümanın hemcinslerine karşı, Ademoğullarına karşı, bütün insanlara karşı sevgili, merhametli, acıyıcı olduğu gibi; onun dışında can sahibi olan, acıması, hoşlanması, üzülmesi, yorulması olan, duyguları olan her varlığa da iyi muamele etmeyi İslâm şart koşuyor. Bu çok önemli bir şey...

Tabii o devirde otomobil yoktu, daha başka vasıtalar yoktu. Mecbûren atını kullanacak veya devesini kullanacak, bölgesindeki imkânlara göre bir hayvana binecek. Kendisinin böyle bir şey yapmağa hakkı var. Çünkü Allah-u Teâlâ Hazretleri Yâsin Sûresi'nde buyuruyor ki:

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَا
أَنْعَامًا فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا
رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ وَ لَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَ
مَشَارِبُ أَفَلَا يَشْكُرُونَ

(يس ۷۱-۷۳)

[Görmüyorlar mı ki, biz kudretimizin eseri olmak üzere, onlar için birçok hayvan yarattık. Bu sayede onlar bunlara sahip olmuşlardır. Bu hayvanları onların emrine verdik. Onların

bazısını binek olarak kullanırlar, bazısını besin olarak yerler. Bu hayvanlarda onlar için nice faydalar ve içilecek sütler vardır. Hâla şükretmezler mi?] (Yâsin, 36/71-73)

Bütün bu mahlûkları Allah insanlar için yarattı, insanların emrine tahsis etti. Yeri, göğü Cenâb-ı Hak insanoğlu için yarattı. İnsanoğlu mahlûkatın en şerefli sidir.

Yerin göğün tasarrufunu, imkânlarından faydalanmayı Allah insanoğluna helâl kıldı. Etlerini helâl kıldı; balık tutabiliriz, av avlayabiliriz, helâl hayvanların etlerini yiyebiliriz. Yeyin dediklerini yeriz. Yemeyin dediklerini zararı olduğu için, bize zararlı olacağı için, bir kötü tarafı olduğu için, yeme demiştir. Her şeyi hikmetlidir Rabbimizin, her yasağının hikmeti vardır.

Hepsi bizim emrimize verilmiş ama, bütün buna rağmen İslâm'da muazzam bir sevgi vardır, merhamet vardır. Tüm mahlûkâta karşı merhamet vardır. Hattâ bu merhamet bitkilere kadar gider, yayılır. İhramlı olan bir hacının Mekke'nin otlarını bile koparması, dallarını bile kesmesi suçtur; onu bile yapamaz. Yâni bitkiler dahi koruma altına alınmıştır.

Ağaç dikmenin sevabı vardır. Hayvanlara böyle iyilik yapmanın sevabı vardır. Tarihimizde bunun en güzel misalleri doludur, sayılamayacak kadar çoktur. Hattâ köşk yapmıştır, çeşme yapmıştır, medrese yapmıştır, sıbyan mektebi yapmıştır tarihî kesme taştan... Köşesine bir kuş köşkü yerleştirmiştir.

Kuş köşkü ne demek?.. Çatının altında, duvarın çatıya yakın kısmına, özene bezene delikli bir yer yapar. Kuşlar gelir orada yuva yaparlar. Onu inşaatı yaparken merhametinden, iyilik yapıyorum diye, hayvan sevgisinden zengin özellikle emreder. Taşçı o kuş köşkünü yapıncaya kadar, ne kadar zaman harcar. Bir sanat eseridir o kuş köşkleri...

Dedelerimiz hasta hayvanların bakımına ne kadar koşturmuşlardır. Şeyhlerimiz, mürşid-i kâmillerimiz, evliyâullah büyüklerimiz, pirlerimiz, o zavallı sakat hayvanlara nasıl tedaviler, bakımlar sağlamışlardır. Nasıl yaralarını sarmışlardır, merhem sürmüşlerdir. Onların hepsi tarihimizde var.

Onun için ben radyo, televizyon kelimesini bile kullanmak istemiyorum, Türkçe'sini arıyorum. Örfümüzün ve adetimizin güzelliklerini de halkımız bilsin, başkasına bakmasın diyorum.

Şimdi burada (Avustralya'da) bakıyorum, muazzam bir hayır faaliyeti var. Halk çok hayırsever, çok hayır cemiyetleri var. O hayır cemiyetleri çok faaliyetler yapıyor ve eserler ortada görülüyor. Bir kasabaya gittiğiniz zaman, daha kasabaya yirmi kilometre varken, biliyorsunuz ki kasabanın girişinde bir güzel bahçe var. Yâni park dediğimiz.

Ben park da demek istemiyorum, çünkü park güzel bir kelime değil. Park deyince hem çiçekli, çimenli bahçe anlaşılıyor; hem de otomobilin, arabanın konacağı yer anlaşılıyor. Park etmek

deyince, otomobili bir yere koymak anlaşıyor. Böyle karmaşık iş olmaz, en iyisi bahçe demek. Umûmî bahçe, halk bahçesi filân denilebilir. Hiç bir şey düşünmüyoruz, ayırım yapmıyoruz, süzgeç yapmıyoruz; iyiler de kötüler de dilimize giriyor. Park değil, bir umûmî bahçe...

Yirmi-otuz kilometre var kasabaya, diyoruz ki:

“—İyi, yaklaştık, kasaba yakında imiş. Kasabanın girişinde mutlaka bir umûmî bahçe vardır. Orada mutlaka abdest alma yerleri vardır, abdest tazeleme imkânları vardır, musluklar vardır. Hattâ duş alma imkânları vardır.” diyoruz.

Hakîkaten de burada arkadaşlarla geziler yaptığımız zaman, yirmi araba, otuz araba gidiyoruz; yemyeşil bir bahçe... Çiçeklerle, ağaçlarla güzel tanzim edilmiş, bahçe mimarisine uygun... Peyzaj mimarlığı diyorlar ya.

Ben onların hem batı dilinden olanını biliyorum, söylüyorum; hem de size Türkçe'sini bulup söylemeğe çalışıyorum ki, alışalım! Yâni böyle kaçak, gümrüksüz, vizesiz kelimeler dilimize girmesin diye hepsini düşünüyorum. Örfümüzü, adetimizi büyük bir hassasiyetle korumak istiyorum. Gizli kıymetlerimizi ortaya çıkartmak ve tanıtmak istiyorum.

Bakıyorsunuz bahçe güzel, içiniz açılıyor, kendiniz rahatlıyorsunuz. Yüznumarasına gidiyorsunuz, tuvalet kâğıtları takılmış. Bakıyorsunuz aynası var, musluğu var... Dışarıda

ayrıca çimenler sulansın diye musluklar var. Birisi koparmamış, musluk çalınacak diye bir şey yok... İçeride bazı musluklar çalınıyor ama, umûmiyetle duruyor.

Gidiyorsunuz, orada abdestinizi alıyorsunuz, çimenlerde namazınızı kılıyorsunuz. Masalar var, yemek yiyorsunuz. Çocuk bahçesi var hemen orada; çocuklar oraya koşuşuyorlar, kayıyorlar, sallanıyorlar, oynuyorlar... Bunu kim yaptı diye bakıyorsunuz; bir hayır cemiyeti yapmış. Güzel...

Ben de yıllar önce kardeşlerimize dedim ki: “Karayolları üzerinde her kasabanın girişinde veya çıkışında bir güzel yeri kardeşlerimiz tesbit etsinler, belediye ile konuşsunlar, bir umûmî bahçe yapalım! Yanında çocuk oyuncakları olan, çocukların oynayacağı çocuk bahçesi olsun! Yorgunların oturup yemek yiyecekleri masalar olsun, oturma yerleri olsun! Abdest alma, abdest bozma yerleri olsun!” dedim.

Çünkü namaz kılmak için abdest almak lâzım! Abdest almak için de abdest bozmak gerekir. Çünkü eskiden duymuştum, bir vaazda hoca efendinin birisi demiş ki:

“—Benim camime hamallar, sakalar, avcılar gelmesin!”

“—Hocam, bu meslek sahiplerinin ne suçu var? Sen böyle niye ayırım yapıyorsun?.. Sen iyi insansın ama, anlayamadık bu sözünün hikmetini!” demişler.

O da demiş ki:

“—Benim hamal dediğim; abdesti var, sıkışmış, şu namazı kılayım diye abdestini zar zor taşıyor. Bir taraftan akli yüznumarada, bir taraftan gelmiş namaz kılıyor.”

Olmaz! Gidecek, rahatlayacak, tazelenecek, abdestini alacak. Tertemiz, ter ü tâze, Cenâb-ı Hakk'ın divanına durduğu zaman, “*Allahu ekber*” dediği zaman, Cenâb-ı Hakk'ın huzurunda durmuş olmanın şuurunda olacak. Akli başka bir yerde olmayacak.

Onun için, meselâ, yemek hazırlarken namaz kılmak dahi mekruhtur bizim mezhebimizde. Neden?.. Bütün namaz esnasında yemeği düşünür:

“—Çorba mı var, acaba kebab tatlı mı, arkasından tatlı gelecek mi? Karnım da zil çalıyor...”

Böyle namaz olmaz. Yâni, yemek hazırlarken önce yemek yenilecek, namaz öyle kılınacak. Neden... Namazın huzurlu, hudûlu, güzel kılınmasını sağlamak için.

Namaz kılmak için abdest lâzım! Abdest almak için, abdest bozmak lâzım! O halde abdest bozulacak yerlerin de tertemiz, güzel olması lâzım!..

Ben bu temizliğe çok dikkat ediyorum ve çok istiyorum. Köyümüzde, yalımızda bunları güzelleştirmeğe çalıştık, köyümüze bir hizmet

borcumuz var diye... Oranın evlâdınız, orası bizi yetiştirdi diye. Camimizin etrafını düzeltmeye çalıştık. Her yerin tertemiz olmasını istiyoruz. Sular sıçramasın, kirli sular insanın üstüne değmesin, ferah olsun, geniş olsun, rahat olsun filân diye... Çok önemli şeyler bunlar.

Buradaki hayır dernekleri bunları yapıyor. Bizim de kendi tarihimizden gelen böyle hayırlarımız var. Biz bir kuşun bile kanadını sarmayı düşünmüştük, göçmen kuşların uçamayanlarını bile düşünmüştük. Serçeleri düşünmüştük. Kuşların çipil çipil yıkanması için kuş havuzları yapmışız. Kuş köşkleri yapmışız. Her şeyi inceden inceye merhametle, sevgiyle düşünmüşler.

Çiçekleri, ağaçları düşünmüşler. Osmanlı ecdadımızın çiçek sevgisi, Avrupalıların dikkatini çekmiş. Avrupalı meşhur seyyah, lâleyi ilk defa Türkiye’de görüp de Hollanda’ya götüren Baron de Büsbek² diyor ki:

“—Bu Osmanlıların çiçek sevgisine ben hayret ediyorum. Bu adamlar bir çiçek için birkaç altın verirler.” diyor.

² Baron de Busbek, Osmanlı Devleti’nin en kudretli ve Avrupalılar tarafından da en çok merak edilen Kanunî döneminde Avusturya sefiri olarak Türkiye’ye gelmiştir. 1554-1562 yılları arasında sekiz yıl süren büyükelçiliği sırasındaki bilgi ve gözlemlerini dört mektup halinde arkadaşı Nicholas Michault’ya yazmıştır. Baron de Busbek’in mektupları, Latince aslından *Türk Mektupları* adıyla Hüseyin Cahit Yalçın tarafından Türkçe olarak yayımlanmıştır. Bu mektuplar, daha sonra *Kanuni Devrinde Bir Sefirin Hatıratı* adıyla 1953’te neşredilmiştir.

Düşünün şimdi bir altın liranın kaç para olduğunu, bir tek çiçek için Osmanlı o parayı veriyor. Neden?.. Çiçeği seviyor.

“—İstanbul şehrine yanaştım.” diyor. Soğuk bir mevsim, herhalde sonbahar... Yedikule taraflarını tahmin ediyorum ben, herhalde oradan kervanıyla, kafilesiyle gelirken; “Çiçek kokusundan bayılacaktım! Her taraf çiçek...” diyor.

Demek ki, oradaki bostanlara, bahçelere çiçekleri ekmişler.

Çünkü çiçekleri sevenler var, arayanlar var, satın alanlar var.

Her şey rağbete göre çoğalır, rağbetsizlikten azalır. Eğer alimin kıymeti bilinirse, alimler çoğalır. Alimin kıymeti bilinmezse, alimler başka yerlere gider. Çiçeğin kıymeti bilinirse bir yerde, orada çiçekçiler çoğalır. Çiçeğin kadr ü kıymeti bilinmezse, orada ne çiçek kalır, ne ağaç kalır, ne çimen kalır.

İşte dinimizin güzelliklerinden bir yaprak, bir sahne, bir poz, bir görüntü daha size: Hayvanının rahatsız olmaması için, zorluk çekmemesi için adam merhametli, hayvanı rahat çıksın diye yokuşta iniyor. Buna benzer binlerce tavsiyesi var Peygamber SAS Efendimiz’in.

Kendisinin kedi sevgisi mâlûm. Kedileri nasıl sevdiğini, rahatsız olmasın diye kucağında uyuyan kedi için neler yaptığını; sahabe-i kiramın hayvanları nasıl sevdiğini biliyoruz.

Bu bir hadis-i şerif. Demek ki biz de, can sahibi olan her varlığın canlı olduğunu düşünüp, ona eza cefa vermemeğe dikkat etmeliyiz.

Kedilerin kuyruğuna teneke bağlamak, köpekleri taşlamak, kuşları sapanla öldürmek... vs. Bunlar da kötü adetler, bunların da yapılmaması lâzım!

Neden yapıyorlar?.. Eskiden mahalledeki aksakallı mübarek nur yüzlü dedeler söylerdi:

“—Evlâdım, yavrum yapma, babana söylerim!” derdi.

Babalar da, öyle bir hacı amca, hacı dede bir şey söylediği zaman, çocuklarına:

“—Bak falanca amca görmüş, sen yanlış bir iş yapmışsın evlâdım; bir daha yapma!” derlerdi. “Bu doğru değil.” diye öğretirlerdi.

Şimdi böyle dinin kıymetini bilinmeyince, dînî eğitimin halk üzerindeki önemini millet anlamayınca, her şey değişiyor.

b. Batılıların Dinlerine Bağlılığı

Ben bu Avustralya’ya gelince, Avrupa’ya ve Avrupa milletlerine karşı, Türkiye’den edindiğim izlenim ve bilgilerle oluşan bir kanaat vardı, çok değişti. Ben meselâ, İngilizleri dinsiz sanırdım. Çünkü İngiltere’de doktora yapmış olan bir mühendis ağabey, “Bunların çoğu ateisttir.” filân demişti. Hayır, ben öyle görmedim.

Burada, Avustralya’da ahlâk anlayışları, dînî yaşantıları bizim anladığımız çerçevede değil ama, dinlerine çok bağlılar. Kiliselerine bağlılar, hayır hasenâtı çok yapıyorlar. Bizimkiler cumaya gitmiyor ama, onlar pazar günü süslenip, giyinip kiliselerine gidiyorlar. Hep görüyoruz, hayretler içinde kalıyoruz.

Belki inanç bakımından bunların efsane olduğunu, eksik olduğunu bilse bile, “Bu benim örfümdür, adetimdir!” diye hem devlet destekliyor, hem de halk onu takip ediyor. Pek çok misali var ve hayret edilecek bir şey...

Avrupa’nın büyük devletlerinde, İngiltere’de, Fransa’da, Almanya’da, Amerika’da hep aynı şeyi gördüm. Fransa’yı bize tanıtırken hep ateist filozofları, onların fikirlerini yazmışlar çizmişler. Halbuki öyle değil.

Rahmetli, İstiklâl Harbi mücâhidlerinden, istiklâl madalyasına sahip bir Albay Kemal Bey vardı. O anlatıyordu:

“—Ben askerî ateşe olarak Fransa’ya giderken, hep artistlerin diyarına gidiyorum diye düşündüm. Fransa’ya vardığım zaman, hayretler içinde kaldım, şaşırıdım. Baktım ki herkes son derece dindar. Hem de kadınlar örtülü; siyah başörtülü, mantolu, eldivenli... vs. Hayret içinde kaldım.” diyordu.

Yâni bizde söylendiği, sanıldığı gibi değil; Avrupalı dinine sadık. Hem de dini değişmiş olduğu halde; inanç bakımından akıllı bir

insanın, çağdaş eğitim almış bir insanın kabul edemeyeceği şeyler olmasına rağmen, devlet dini tutuyor. Din adamları parti kurabiliyor.

Bizde siyasal İslâm yasak, orada din adamları parti kuruyor. Hristiyan Demokrat Partisi diye isim alıyor. İşte demokrasi bu... Herkes kendi inancını uygulamaya çalışacak. Halk onu beğenirse, onun dediği olacak. Ötekisini beğenirse, ötekisinin dediği olacak. Dayatma yok, hürriyet var. Amerika öyle, İngiltere öyle, Fransa öyle, İsviçre öyle... Her taraf kilise... Kimi misal alalım?..

Avustralya yeni bir kıta bunlar için, 12. - 15. Yüzyıllardan geleneksel gelmiş de değil; iki asırlık bir tarihi var. Geçenlerde 2. Yüzyılını kutladılar burada. Ama her sokakta bir dînî yapı görebiliyorsunuz, bir kilise görebiliyorsunuz, bir hastane görebiliyorsunuz, kilise okulu görebiliyorsunuz. Bir dînî heykel görebiliyorsunuz, bir dînî işaret görebiliyorsunuz. Ve bu adamlar dinlerini hâlâ tutuyorlar ve meselâ, Endonezya'yı hristiyan yapmak için harıl harıl çalışıyorlar. İki-üç kişiye bir misyoner düşecek kadar misyoner gönderiyorlar.

Endonezya'ya gittim, baktım, üniversiteleri hep hristiyanlar kurmuş. Okuyan çocuklar onların terbiyesi ile yetişecek, onların dünya görüşünü alacak, onlara çalışacak diye harıl harıl çalışıyorlar.

Bizdekiler çok yanlış! Yöneticileri ikaz ediyorum, halkı da aydınlatmak istiyorum.

Bizim dinimiz bu kadar gzellilere sahip. Avrupa'daki Amerika'daki insanlar güzel dinimizi görüp müslüman oluyor. Biz de Kur'an-ı Kerim'le, dinin retilmesiyle, yaşanmasıyla, onun hayata geçirilmesiyle, dn duyguların telkin edilmesiyle ilgili Şeyler sanki suç gibi oluyor.

Halbuki Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da çarpışan kardeşlerimize, rahat arpışabilsinler, hizmet yapsınlar diye, ayetler hadisler öğretiliyor. Bir taraftan o tarafta öğretiliyor, diğer taraftan bu tarafta uygulamalar aksi yönde olunca olmuyor.

Dinimiz çok güzel, dinimizin kıymetini bilelim! Dinimize göre yaşarsak, her Őeyimiz güzel olacak, onu da bilelim! Hattâ parklarımız, bahçelerimiz bile güzel olacak.

Sonra Türkiye'de beni dinleyen kardeşlerim, köylerinin, kasabalarının girişinde bir yeri lütfen paralarıyla alsınlar! Geniş bir alanı alsın, burası benim mülküm desin! Ama kapısı açık olsun, üstünde ismi olsun; herkes gelebilir, umma açıktır desin!

Yznumarası olsun, abdest alma yeri olsun; kadınlar kısmı, erkekler kısmı olsun... Bir mescidi olsun... Çünkü burada, yağmur yağdığı zaman güzel yemek yesinler diye, masaların üstünü kapatmışlar, gayet güzel... Yağmurdan bile korkmuyoruz, gidiyoruz, masalarda yemek yiyoruz.

O kapalı yerlerde namaz kılıyoruz. Bütün bu umûmî halk bahçelerini mescid eyledik; ezan okuduk, cemaatle namaz kıldık. Buralarda herkes biliyor.

Bunları yapsınlar ÷lkemizde... Çünkü insan bir kasabaya gittiği zaman bakar, minaresi var; camiye gider. Camide su vardır, yüznumarası vardır. Ama asıl kasabanın girişinde böyle bir yer olursa, herkes gelir. Oraya dikilen ağaçlardan, orada dinlenenlerin “Allah razı olsun!” demesinden, sevap alır insan... Veya demese bile, iyiliği halk bilmese bile, Cenâb-ı Hak mükâfâtlandırır. Büyük mükâfât alır.

Ben gelirim, birkaç yere nümune böyle güzel halk bahçeleri yapmayı düşünüyorum. Belediyeleri yöneten kardeşlerime hatırlatın lütfen, onlar da böyle parkları, bahçeleri çok yapsınlar ve dualar alsınlar!

Evet, birisi bu; yâni, “Bir kimse ki yokuş diye bineğine acıyarak, hayvan rahatsız olmasın diye bineğinden inerse, sanki bir köle azad etmiş gibi sevap alır.” buyuruyor Peygamber Efendimiz. Bir hadis-i şerif bu...

c.Müslümana Yardım Etmenin Mükâfâtı

İkinci okumak istediğim:³

³ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.120, no:7669; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.347, no:4396; Abdullah ibn-i Ömer ve Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.697, no:16478; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXI, s.450, no:23994.

مَنْ مَشَى فِي حَاجَةِ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ حَتَّى يُتِمَّهَا لَهُ
أَظَلَّهُ اللَّهُ بِخَمْسَةِ آلَافِ مَلِكٍ يَدْعُونَ لَهُ وَيُصَلُّونَ
عَلَيْهِ إِنْ كَانَ صَبَاحًا حَتَّى يُمِيسَى وَإِنْ كَانَ مَسَاءً
حَتَّى يُصْبِحَ وَلَا يَرْفَعُ قَدَمًا إِلَّا كُتِبَ لَهُ بِهَا حَسَنَةٌ
وَلَا يَضَعُ قَدَمًا إِلَّا حُطَّ عَنْهُ بِهَا خَطِيئَةٌ

(الخرائطي، والرافعي عن ابن عمر وأبي هريرة)

RE. 444/12 (*Men meşâ fî hâceti ahîhi'l-müslim hattâ yütimmehâ lehû, ezallehu'llâhu bihamseti âlâfi melekîn yed'ûne lehû ve yusallûne aleyh, in kâne sabâhan hattâ yümsiye, ve in kâne mesâen hattâ yusbiha; ve lâ yerfeu kademen illâ kütibe lehû bihâ hasenetün, ve lâ yedau kademen illâ hutta anhü bihâ hatîeten.*)

Ne güzel bir hadis-i şerif! Ne kadar güzel duygular telkin ediyor dinimiz! Peygamber Efendimiz'in hadis-i şerifleri gözümüzün önüne ne kadar yüksek insanlık sahneleri açıyor!.. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(*Men meşâ fî hâceti ahîhi'l-müslim*) “Bir kişi müslüman bir kardeşinin bir ihtiyacını gidermek, bir işini görmek için, ‘Gel bakalım, senin şu işini görüverelim!’ diye onunla beraber yürürse; (*hattâ yütimmehâ lehû*) bu işi onun için tamamlayıverinceye kadar...”

Meselâ arkadaşı, veya komşusu, veya o gördüğü müslüman, okuma yazma bilmiyor, devlet dairesinde bir işi var;

“—Gel bakayım, senin şu işini ben halledivereyim!” diyor. Veya tapu dairesinde bir işi var;

“—Gel sana bu işi çözümleyivereyim!” diyor.

Veya bir genç çocuk, miras işi var, ama bir şeyden haberi yok; “—Gel bakalım, sana yardımcı oluvereyim! Arabama bin, seni kasabaya götürüyüm, işlerini yapıvereyim!” diyor... Neyse artık, bin bir tane misal hatıra gelebilir.

Müslüman kardeşinin işini görmek üzere yürürse bir insan... Onu tamamlayıncaya kadar oraya koşturuyor, buraya koşturuyor. Diyorlar ki, “Git aşağıya harç yatır!”; gidiyor, yatırıyor. Sonra, “Getir buraya!” diyorlar, getiriyor. Üç merdiven aşağı, üç merdiven yukarı...

Devlet dairesindeki işleri ben bilirim, koridorlardaki beklemeleri bilirim. Hattâ, Ankara tapu dairesinin koridorlarına iki tane oturma yeri borcum var. Hep aklımda ama, yapamadım. Çünkü orada, ayak-ta o tapu işlerini yapıncaya kadar ayaklarıma karasular inmişti. “Şuraya iki tane bank koyayım!” demiştim. Hâlâ borcum var. İnşâallah gelirsem, iki tane değil belki dört tane koymak isterim. Veya benim namıma bir kardeşim, “Sen uzaktasın hocam, ben koyuvereyim!” desin, çok memnun olurum

“Bir müslüman kardeşinin işini görmekte, tamamlayınca kadar yürüse bir müslüman, (*ezallehu’llàhu*)Allah onu gölgelendirir.” Nerede gölgelendirir?.. Acaba nasıl gölgelendirir; bu dünyada mı, ahirette mi?.. (*Bi-hamseti âlâfi melekin*) “Beş bin melek ile gölgelendirir o insanı Allah... O kişinin başının üzerinde beş bin tane melek, bir mübarek rahmet bulutu gibi o kişiyi gölgelendirir. (*Yed’üne lehû*) O melekler onun için dua ederler.”

“—Hay Allah senden razı olsun, sen bu müslüman kardeşinin işine gittin!” gibilerden, artık nasıl dua ediyorlarsa...

(*Ve yusallûne aleyh*) “Ona salât ü selâm getirirler. ‘Selâm olsun sana, salât olsun sana, Allah’ın rahmeti olsun sana!’ diye beş bin melek, başının ucunda bir rahmet gölgesi gibi onu gölgelendirir. (*In kâne sabâhan hattâ yümsiye*) Sabahtan bu işe başlamışsa, akşama kadar gölgelendirir. (*Ve in kâne mesâen hattâ yusbiha*) Akşam o işi görmeğe gitmişse, sabaha kadar gölgelendirir.”

Diyelim ki, falanca gariban bir çocuk var, anası babası yok.

İşte nikâhlanacak, bir kıza gidilecek.

“—Tamam ben o işleri yapıvereyim sana!” diyor, alıyor yanına, alıyor arabasına, götürüyor, isteyiveriyorlar.

İşte bir yuva kurma çalışması meselâ... Akşam böyle şeyler olabilir, gündüz başka türlü olabilir. Akşamdan böyle bir işine koşmuşsa bir müslüman kardeşinin, sabah oluncaya kadar o melekler böyle başucunda ona dua ederler. Ona salât ü selâm getirirler, yâni iyi temennîlerde bulunurlar.

(*Ve lâ yerfeu kademen*) “Ayağını bir adım için bir kaldırdı, daha öbür tarafa koymadan, (*illâ kütibe lehû bihâ haseneh*) o adımı için ona bir hasene yazılır. (*Ve lâ yedau kademen illâ hutta anhü bihâ hatîeten*) Ayağını yere koyar koymaz, bir günahı affolunur. Her bir adımda, ayağını kaldırıp indirince bir günahı affolur, bir hasene yazılır.”

Hasene ne demek?.. Uhud Dağı gibi büyük sevap demek. Az buz bir şey değil, muazzam bir şey... Demek ki, müslümanın müslüman kardeşinin işine koşması lâzım!

Doğrusu ben halkımızı takdir ediyorum. Çeçenistan’daki olaylarda ellerinden geldiği kadar yardım ettiler. Biliyorum, vakıflarımızla oralara kurbanlar gönderdiler. Kuzey Irak’a yardım ettiler, Balkanlara yardım ettiler. Ellerinden geldiği kadar çok çok hayırlar yaptılar. Hayırlar yerlerine ulaşsın ulaşsın, onlar o hayrı yapınca o sevapları kazandılar.

Tabii, bu sevaplı işlerin daha muntazam yapılması lâzım! Daha dikkatli olmak lâzım! Daha güzel, daha kuvvetli teşkilat olması lâzım!.. El-hamdü lillâh halkımızın yardım sevgisi vardır.

İnşâallah daha güzel olur, daha düzenli olur. Bu hususlarda başkasını taklit etmemize lüzum yok; kendi örfümüz adetimiz, dinimiz imanımız bize çok güzel nûmuneler gösteriyor, misaller veriyor.

İkinci hadis-i şerif bu...

d.Mazluma Yardım Etmek

Üçüncü hadis-i şerif, yine Abdullah ibn-i Ömer RA'dan. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁴

مَنْ مَشَىٰ مَعَ مَظْلُومٍ حَتَّىٰ يُثَبِّتَ لَهُ حَقَّهُ ثَبَّتَ اللَّهُ
تَعَالَىٰ قَدَمَيْهِ يَوْمَ تَزُلُّ الْأَقْدَامُ

(أبو الشيخ، وأبو نعيم عن ابن عمر)

RE. 444/10 (*Men meşâ mea mazlûmin hattâ yûsbite lehû hakkahû, sebbete'llàhu teâlâ kademeyhi yevme tezillü'l-akdâm.*) *Sadaka rasûlü'llâh.*

Ebû Nuaym ve Ebü's-Şeyh İbn-i Ömer RA'dan rivayet etmişler bu hadis-i şerifi. Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:

(*Men meşâ mea mazlûmin*) “Bir mazlumun yanında yürürse bir iyi niyetli, iyiliksever insan...” *Mazlum*, zulme uğramış kişi demek.

⁴ Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.348; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan. Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.546, no:5705; Muaz ibn-i Cebel RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.168, no:5604; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXI, s.455, no:24004

“Zulme uğramış kişinin yanında, ‘Dur ben sana yardımcı oluvereyim, seni bu zulümden kurtarayım, seni bu zalime karşı koruyayım!’ diye, mazlumun yanında bir insan yürürse, (*hatta yüsbite lehû hakkahû*) onun hakkını ona sağlayıncaya kadar...”

Adamın hakkı alınmış, bahçesi gasbedilmiş, mafya şöyle yapmış, bilmem ne böyle yapmış. “Dur ben sana yardımcı olayım!” diyor geliyor, hakkını alıncaya kadar o mazlumun yanında yürüyor. (*Sebbete’llâhu teâlâ kademeyhi yevme tezillü’l-akdâm.*) “Allah da onu kıyamet günü, ayakların kaydığı günde ayaklarını sağlam bastırtır, kaydırtmaz.”

Ayaklar nerede kayar kıyamet gününde?.. Sıratı geçerken kayar. Sıratı geçerken kaymanın sonucu ne olur?.. Kişi sırattan cehenneme düşer. Cehennemde cayır cayır yanar. Ayakları neden kaydırıyor Allah sırattan?.. O kişi günah işlediğinden cehenneme düşecek, cezasını bulsun diye...

Peki, ayakların kaydığı o günde bir insan, “Aman benim ayağım kaymasın!” diye istemez mi?..

Meselâ, bir adam çatıya çıkmış mecbûren; yangın olmuş, evinden şu taraftaki çatıya atlamış... Çatıda... Ama çatı da meyilli,

%33 meyli var Türkiye’de çatıların... Kaygan bir zemin var. Aşağı düşse, parçası kalmayacak. Nasıl ayağının kaymasını istemez. Aman itfaiye merdiveni dayayacak, bilmem ne yapacak.

Herkes aşağıda yüreğini tutar. Yâni, sırat köprüsünden geçerken ayakların kaymaması önemli!..

Kimlerin ayaklarını kaydırmaz Allah?.. Mazlumun yanında, ona yardım etmek için, hakkını alıncaya kadar yer alanların ayaklarını sırat köprüsünden kaydırmaz. Onu cehennemin uçurumlarına dşrttrmez Allah...

Aşağı baktığı zaman, insanın gözleri fal taşı gibi açılır. Hem uçurumun derinliğinden, hem içindeki ateşlerden, hem de uğrayacağı kötü sonuçtan dolayı insanın yüreği nasıl ağzına gelir. İnsan şöyle bir dşnversin!

Onun için mazlum kardeşlerimize, dünyanın her yerinde yardımcı olmalıyız; Kosova'da, Irak'ta, Cezayir'de, Mısır'da, Tunus'ta, Keşmir'de, şurada, burada... dünyanın neresinde olursa olsun. Her yerde zalimler var, her yerde mazlumlar var, yardım bekliyorlar. Bizim de elimizden geldiği kadar, bu hadis-i şerife göre hareket etmemiz lâzım geliyor, aziz ve sevgili kardeşlerim!..

e.Zalime Yardım Etmek

Nihayet sonuncu bir hadis-i şerifi okuyarak, bu hayırlı yollarda yürümekle ilgili konuyu tamamlamak istiyorum. Bunlar birbirlerine yakın ve birbirlerine bağlı, aynı sayfada; ama konuyu tamamlıyor:⁵

⁵ Kudi, *Müsnedü'ř-şihb*, c.I, s.243, no:389; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.86, no:2462; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.132, no:14953; *Keşfü'l-Haf*, c.II, s.1624, no:2627; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXI, s.454, no:24001.

مَنْ مَشَى مَعَ ظَالِمٍ فَقَدْ أَجْرَمَ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى إِنَّآ
مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنْتَقِمُونَ

(القضاعي، والديلمى عن معاذ)

RE. 444/9 (*Men meşâ mea zâlimin fekad ecrame, yekülü'llâhu teâlâ: Innâ mine'l-mücrimîne müntakımûn.*)

Deylemî Muaz RA'dan rivayet etmiş bu hadis-i şerifi. Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:

(*Men meşâ mea zâlimin*) “Kim zalimin yanında yer alırsa, onunla yürürse...” Adam zalim, mazlumu eziyor, zulmü yapıyor; gasbediyor, öldürüyor, vuruyor, kırıyor, üzüyor, ağlatıyor... “Kim bu zalimle beraber olursa, onunla beraber yürürse, ona yardımcı olursa, (*fekad ecrame*) büyük cürüm işlemiş olur.”

Cürüm işleyince ne olur?.. “Kur'an-ı Kerim'de Allah-u Teâlâ Hazretleri:

إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنْتَقِمُونَ

(السجدة: ٢٢)

(*Innâ mine'l-mücrimîne müntakımûn.*) “Ben Azîmü'ş-şân, Rabbü'l-âlemîn mücrimlerden intikam alırım, intikam alıcıyım!” (Secde, 32/22) buyuruyor.

Dünyada da zâlimden intikam alır, mazlumun ahını çıkartır; ahirette de onu cezalandırır, intikam alır Cenâb-ı Hak... Onun için, mücrim

durumuna düşmemek lâzım; zalime destekçi, yordakçı olmamak lâzım! Zalimin yanında yer almamak lâzım!.. Zâlimin yanında yer almak, insanı cehenneme götürür; mazlumun yanında yer almak, insanı cehenneme düşmekten kurtarır.

O halde kale gibi sağlam olacağız, direk gibi dosdoğru olacağız. Pırıl pırıl nurlu olacağız, özü sözü doğru insan olacağız. Hakkı söyleyeceğiz.

Şimdi bir arkadaşımızın –Allah rahmet etsin– babası vefat etmiş. Güzel hallerle, güzel bir durumda ruhunu teslim etmiş. Yanında Yâsinler okunurken, o da tekrar ederek, hoş bir hal ile... Epeyce bir İslâm'da yaş yaşamış, seksen küsur yaşında vefat etmiş. Güzel bir akıbet gibi görünüyor, Allah makamını a'lâ eylesin... Cümle geçmişlerimizle beraber onun da kabrini cennet bahçesi eylesin, ruhunu şâd eylesin..

Bizden ders almıştı, zikir yapıyordu, ihvânımız idi, kardeşimiz idi. Allah evliyâullah büyüklerimizin yanında eylesin... Onların himmet ve teveccühlerine, yardımlarına, himâyelerine mazhar eylesin...

Onu anlatırken söylüyor ki oğlu:

“–Karşısındaki adam köyün ağasıymış, eşrafıymış, hatırlıymış, nüfuzluymuş... Hiç aldırmazdı, doğruyu dosdoğru söylerdi, mazluma yardım ederdi. Zalimden de çekinmezdi.” diyor.

Allah'ın çok sevdiği bir huydur bu; böyle hakkı söylemek, hakkı işlemek; mazlumu tutmak, zalimi frenlemek, zalimin zulmünü yapmasını engellemek çok merdâne bir huydur. Ecdadımızın halidir, huyudur, sıfatıdır.

Yedi asır ülkeleri idare etmişiz, zulmetmemişiz. İşte geçenlerde gazetelerde çıktı. Bosna'da kilisenin içinden Fâtih Sultan Mehmed Han'ın fermanı çıktı. "Ben sizin haklarınızı koruyacağım, ezdirmeyeceğim!" diyor. Ama onlar fırsatı elde edince, camileri yaktılar, köprülerimizi bombaladılar; çocuklarımızı, kadınlarımızı öldürdüler... Her türlü kötülüğü yaptılar.

İşte iki ümmetin farkı... İşte müslümanlar, yedi asır bir şey yapmamışlar; dinlerini korumuşlar, kiliselerini korumuşlar, ahaliyi korumuşlar ki, toplum olarak kalabilmiş. Şimdi onlar fırsat buldu. Osmanlı Balkanlardan çekildi, oradaki müslümanlar onların hükmü altına girdi. Silahları yok diye, silahsız ahaliye saldırıp, çocukları kesip, kadınları kesip, topa tutuyorlar. Utanmıyorlar ve bunları din adamları körüklüyor.

Din adamları bu kini onlara aşıyor, öğretiyor, onları teşvik ediyor. Bir tanesini duydunuz mu ki çıkıp: "Yapmayın böyle! Allah böyle şeye razı gelmez, bizim dinimizde böyle şey yok! Hazret-i İlsâ AS böyle dememiştir, böyle yapmamıştır. Bir yanağınza karşı taraftaki bir tokat vurursa, öbür yanağınızı çevirin demiştir." diyen bir tanesini duydunuz mu?..

Hiç öyle bir şey olmadı. Maalesef yüz binlerce kardeşimiz zulme uğradı, şehid oldu. Halbuki biz Osmanlı kuvvetli olduğu zaman hepsini asıp kesebilirdik, hepsinin yerini yurdunu değiştirebilirdik. Çok huzur içinde yedi asır yaşatmışız, öldürmemişiz, yok etmemişiz. Bir silme, asimile etme, eritme politikası da yapmamışız. Saygı göstermişiz;

“—Kendi aklıyla, hangi din hak din ise bulsun, ona gelsin!” demişiz.

Geleni kucaklamışız, gelmeyen de Allah’a bırakmışız, ne muamele ederse etsin demişiz.

Ama onlar, ellerine fırsat geçince bu zulümleri yaptılar. Bunları görüyoruz, bunları unutmuyoruz, unutmayacağız. Tabii, Allah-u Teâlâ Hazretleri zalimlerin dünyada ahirette cezasını verecek.

Aman zâlimlere meyletmeyin, destek olmayın!
Aman mazlumlardan yardımınızı esirgemeyin!
Aman dünya üzerinde çok kötü insanlar var;
iyiler kötülerden daha organize, daha teşkilatlı,
daha kuvvetli, daha irtibatlı olsun!.. Aman,
iyiler iyilik yapmağa daha çok gayret etsin...
Kötülere meydanı bırakmasın!..

Allah-u Teâlâ Hazretleri hepimizi sevdiği işleri yapmağa muvaffak eylesin, gayret kuvvet versin... Tefikini refik etsin... Hakkı hak olarak görüp, ona uymayı nasib eylesin... Bâtılı bâtil görüp, bâtıldan korunmayı nasîb eylesin...

Hepimize dünya imtihanında üstün başarı kazanmayı nasîb etsin... Huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varalım!.. Cennetine girelim, cemâlini görelim, rıdvân-ı ekberine nâil olalım!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!*..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

30. 07. 1999 - AVUSTRALYA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

